

ALBRECHTICE U SUŠICE, okr. Klatovy, Plzeňský kraj

Pravěké hradiště Sedlo

600 př. Kr. až přelom letopočtu, příležitostně i později

Význam: Pravěké hradiště v dominantní krajinné poloze a velké nadmořské výšce.

Historie: Opevněný areál na vrchu Sedlo u Sušice v podhůří Šumavy je s nadmořskou výškou 880–902 m po *hradišti Obří hrad u Studence nejvýše položeným pravěkým opevněním v Čechách. Jde v podstatě o skalní pevnost – systém fortifikací, který využívá místní skály a skalky a doplňuje je nasypáním *valem z kamenů a hlíny.

Archeologické nálezy *datují areál do mladší doby halštatské a časně doby laténské (6.–5. století př. Kr.). V tomto období byly patrně vystavěny valy kolem vrcholu hory. Opětovně se místo užívalo v mladší době laténské (2.–1. století př. Kr.), s poněkud menší intenzitou pak i v mladší době římské a v raném a vrcholném středověku (od 9. století dále). Při *archeologic-

kém výzkumu ve 30. letech 20. století byly prozkoumány pozůstatky dvou zahloubených obydlí (*polozemnic) s početnými nálezy sídlištního charakteru z časně i mladší doby laténské. Archeologové zde našli ohniště, zlomky keramiky i celé nádoby, hliněné přesleny, tkalcovská závaží a další předměty.

Podle nejčastějších výkladů mělo hradiště původně obrannou funkci, a sloužilo tedy jako útočiště pro okolní obyvatelstvo. V některých obdobích zde mohla sídlit společenská elita; v této souvislosti budí pozornost především nálezy z mladší doby laténské, z níž kromě běžných sídlištních předmětů pochází i prestižní malovaná keramika a zlomek importované bronzové nádoby ze severní Itálie – opěrka (držátko) cedníku. Sídelní funkci naznačuje také přítomnost pramenů pitné

↑ Hradiště Sedlo od západu. Foto A. Danielisová, 2014.

□ Plán lokality podle Chytráček – Metlička 2004; upravila A. Danielisová.

vody v severozápadním rohu areálu a za severní linií opevnění. Na druhé stranu, určitými rysy se hradiště Sedlo podobá starším hradištem typu Plešivec (→Mukov, →Rejkovice), u nichž lze předpokládat funkci kultovních center. Této interpretaci ovšem zcela neodpovídá sídlištní ráz nálezů a doklady dálkového obchodu, spojeného s přítomností vyšší společenské vrstvy.

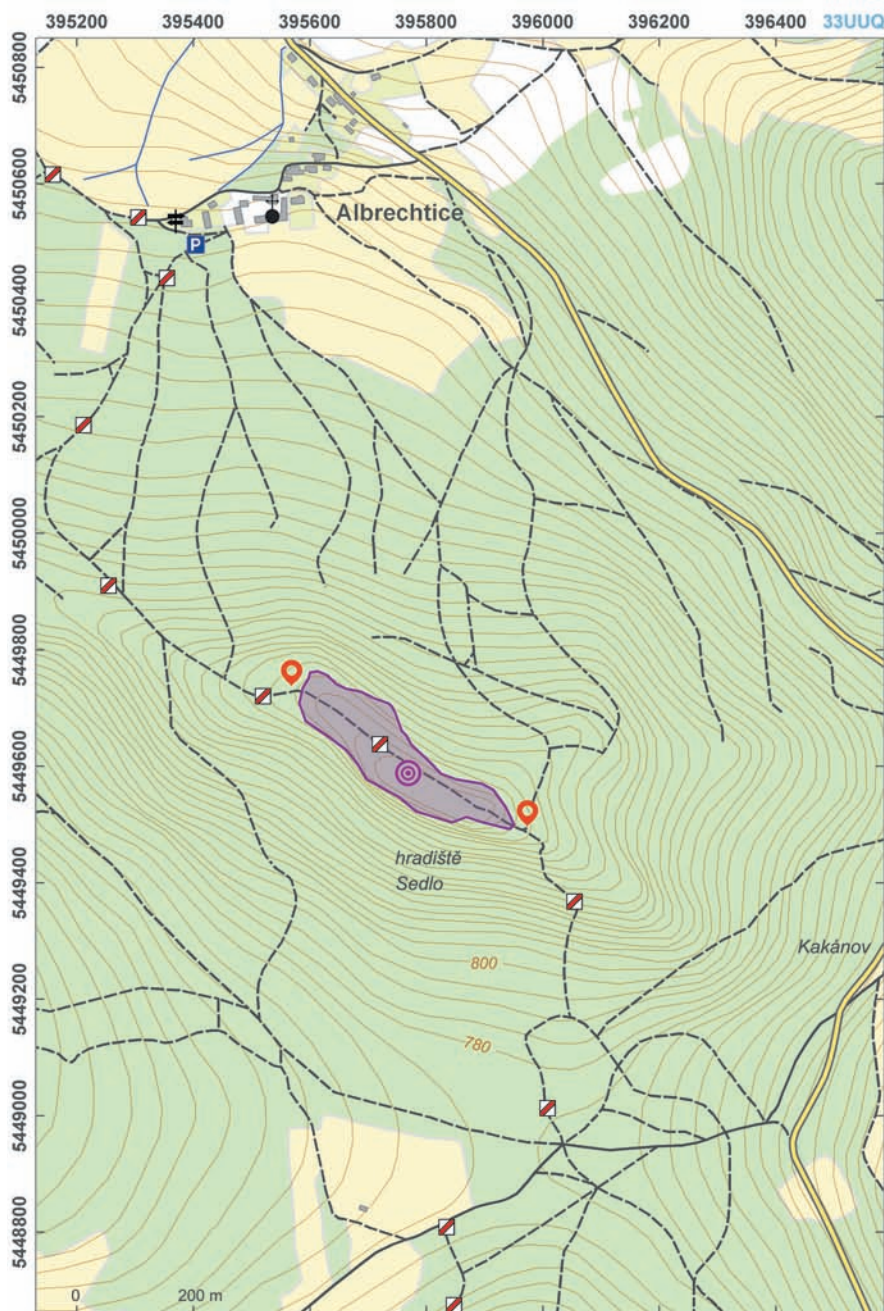
Pokud hradiště skutečně sloužilo k pobytu společenské elity, mohlo její postavení souviset s rýžováním zlata na řece Otavě. Nejbližší další známé lokality doby laténské se sice nacházejí až v Sušici a souvislejší pravěké osídlení začíná přibližně od linie Rabí-Volyně, z okolí Kašperských Hor ovšem pocházejí doklady rýžování zlata a ty je podle některých badatelů možné spojovat již s dobou laténskou.

Hradiště je situováno v dominantní poloze, dobře viditelné v rámci předhůří Šumavy. Místo mohlo sloužit jako dobrý orientační bod v krajině, ačkoliv samo neleží na žádné významné dálkové komunikaci. Z vrcholku hory se nabízí dokonalý přehled o širokém okolí, na sever až k vrchu Třemšín u Rožmitálu a k Zelené hoře u Nepomuku. V době římské a ve středověku proto hradiště nejspíše sloužilo jako hlídkový či strážní bod.

➤ *Kamenný val na východní straně hradiště.
Foto A. Danielisová, 2014.*

➔ *Cesta procházející kamenným valem na západní straně hradiště (C). Průchod valem není původní.
Foto A. Danielisová, 2014.*

Popis: Hradiště obklopuje jednoduchý val bez příkopu, kopírující vrchol hory Sedlo. Tvar terénu určuje podobu celého areálu – je poměrně úzký (30–110 m) a protáhlý v ose od severozápadu na jihovýchod. V tomto směru dosahuje hradiště délky 440 m, ohrazená plocha má rozlohu 2,9 ha. Nejvyšší bod (902 m n. m.) je situován v místě původní *akropole (**F**), na níž dnes stojí rozhledna.

Valy měří celkově 920 m a jsou patrné víceméně po celém obvodu hradiště. Při jejich stavbě bylo využíváno přirozené konfigurace terénu a skal, které byly propojeny jednoduchým valem z kamenů, hlíny a původně patrně i ze dřeva. Při pohledu z vnějšku dosahuje val převýšení až 10 m, z vnitřní strany činí jeho výška 1–1,5 m. Na západní straně cesta po červené turistické značce přímo protíná val (**C**) a po levé straně (ve směru do hradiště) stojí velké skalisko (tzv. sluj, **G**). Na řezu valem je v těchto místech znatelné začervnění kamenů a i při archeologickém výzkumu zde bylo pozorováno „spečení“ valu, tj. propojení masy kamenů působením vysokého žáru. Vznik tzv. *spečených valů patří k dlouhodobým archeologickým záhadám – někteří badatelé v nich vidí záměrné spálení hradeb za účelem zpevnění, jiní přičítají jejich vznik požárům při vojenských konfliktech. Za valem ve střední partii opevnění byla objevena hromada oblázků, pravděpodobný sklad munice do *praků.

Do hradiště vedly původně dva vstupy, a to brána **A** v severozápadní části areálu, přirozeně chráněná skálou (z cesty je třeba odbočit doprava a sledovat val až k bráně), a brána **B**, považovaná za hlavní vstup do hradiště z jihovýchodní strany. Brána

B je řešena *ulicovým vstupem mezi dvěma valy a skalními útvary v délce 17 m a šířce 1,5 m. Někteří autoři uvádějí, že na jihovýchodní straně hradiště jsou viditelné „bastiony“ – strážní pozice v linii valu (**D**). Ve všech případech jde ale spíše o původní napojení valu na skálu. Dvě menší valové linie nejasného stáří údajně člení plochu v její východní polovině, v současné době je však patrný pouze jeden z těchto vnitřních valů (**E**). [ad]

Literatura: Dubský 1933, 1949; Beneš A. 1980; Zavřel 2000; Waldhauser 2001; Chytráček – Metlička 2004.

Navigační bod: N 49°11'21.99", E 13°34'19.26" (vstup od východu); N 49°11'29.31", E 13°34'00.77" (vstup od západu).

Přístup: Z doporučeného místa parkování v Albrechticích po červené turistické značce až na hradiště.

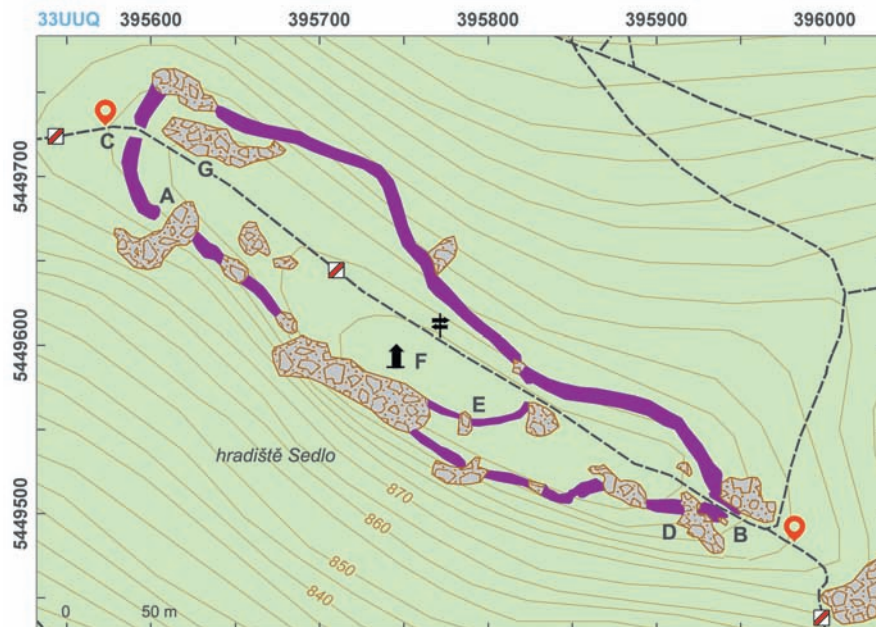
Rizika: Výstup od jihovýchodu je poněkud náročnější. V zimě mohou cestu ovlivňovat sněhové podmínky.

Okolí: [1] Žlíbek (KT), hrad Kašperk: N 49°09'58.20", E 13°33'52.04" (2,7 km).

[2] Žlíbek (KT), zřícenina hradu Pustý zámek: N 49°09'54.78", E 13°34'10.66" (2,8 km).

[3] Kašperské Hory (KT), archeologický skanzen se středověkou úpravou zlaté rudy: N 49°08'31.19", E 13°33'39.32" (5,4 km).

→ Pohled k jihu na hrad Kašperk z nejvyššího místa hradiště. Foto Z. Kačerová, 2014.

Archeologický atlas Čech

Vybrané památky od pravěku do 20. století

Archaeological Atlas of Bohemia

Selected sites from prehistory to the 20th century

Martin Kuna

a kolektiv:

Alžběta Danielisová, Dagmar Dreslerová, Jan Hasil,
Josef Hložek, Michaela Langová, Jan Mařík,
David Novák, Čeněk Číšecký, Zuzana Kačerová,
Eva Čepeláková, Judita Korteová, Dana Křivánková,
Petra Maříková Vlčková, Zdeněk Mazač, Jitka Říhová

Překlad resumé David J. Gaul

Revize překladu Zuzana Maritzová, Petra Maříková Vlčková

Vydal

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.,

Letenská 4, 118 01 Praha 1

a

Nakladatelství Academia, Středisko společných činností

AV ČR, v. v. i., Vodičkova 40, 110 00 Praha 1,

s podporou programu NAKI Ministerstva kultury ČR

Redakce neperiodických tisků

(Archeologický ústav AV ČR, Praha) Filip Laval

Fotografie na obálce Zuzana Kačerová

Logo AMČR Petr Kincl

Obálka, grafická úprava, sazba a zlom Zdeněk Mazač

Tisk Těšínská tiskárna, a.s.,

Štefánikova 1828/2, 737 01 Český Těšín

Vydání druhé, 2015

Ediční číslo 11779

ISBN 978-80-87365-82-3 (Archeologický ústav AV ČR, Praha)

ISBN 978-80-200-2526-5 (Academia)

Objednávky – Orders – Bestellungen:

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.,

Letenská 4, 118 01 Praha 1, Česká republika

Fax: +420 257532288, knihovna@arup.cas.cz

Knihu můžete zakoupit v síti knihkupectví Academia,

na www.academiaknihy.cz nebo v knihovně

Archeologického ústavu AV ČR v Praze.